

53.

A BUDAPESTI FERENCZ JÓZSEF
ORSZÁGOS

RABBIKÉPZŐ-INTÉZET

ÉRTESITŐJE

AZ 1929/30. TANÉVRŐL.

Budapest 1930.

VÁC, 1930
NYOMATOTT KOHN MÓR KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

53.

A BUDAPESTI FERENCZ JÓZSEF
ORSZÁGOS

RABBIKÉPZŐ-INTÉZET

ÉRTESITŐJE

AZ 1929/30. TANÉVRŐL.

Budapest 1930.

KÖNYVTÁRA

VÁC, 1930
NYOMATOTT KOHN MÓR KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

FREUND JÓZSEF ÉS NEJE
az alapítványi ház adományozói

KÖNYVTÁRA

VÁC, 1930
NYOMATOTT KOHN MÓR KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

Intézetünk az 1929/30 iskolai évben.

Intézetünk az 1929.-30. iskolai évvel működésének 53-ik évét fejezte be.

Megalakulás. A szeptember hó 1-én megtartott értekezleten a tanári kar megalakulván jegyzőnek Hausbrunner Vilmost, helyettesének dr. Csetényi Imrét választotta meg; a tanári karnak a vezérlőbizottságban való képviselésével Dr. Dercsényi Móricot bizta meg.

Kinevezés: A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur önágy méltósága 1929 aug. 28-án $\frac{235-3}{1-1929}$ szám a. k. rendeletével Dr. Waldapfel József h. tanárt az alsó tanfolyam rendes tanárává nevezte ki a IX. fizetési osztályba. Hausbrunner Vilmos tanár a VI. fiz. osztály 2-ik fokozatába lépett elő 1930. jul. 1-től (V. K. M. $\frac{235-11}{2-1930}$ sz. r.)

Változás a tanári karban. Hausbrunner Vilmos tanár nagy elfoglaltságára való tekintetből az első és második osztály természetrajzi óráiról lemondott. A négy természetrajzi óra ellátását *Erényi Elemér* okl. középisk. tanár, a főváros középfoku gazdasági iskolájának r. tanára, vette át.

A javító és felvételi vizsgálatokat szept. hó 1.-én, 2.-án és 3.-án tartottuk meg. A tanévet szeptember 5.-én nyitottuk meg.

Átalakítások az épületen. A tanulók számának növekedése már a múlt iskolai évben szükségessé tette, hogy a theologiai tárgyak csoportos tanításához az alsó tanfolyam számára megfelelő nagyobb teremről gondoskodjunk. A harmadik osztály termével szomszédos helyiségnek, amely eddig szertárul szolgált, e teremhez való csato-

lásával volt a kérdés megoldható. E tárgyban intézett felterjesztésünkre a V. K. M. ur önanagyméltósága $\frac{235-4}{1-1929}$ szám alatt kelt rendeletével engedélyezte az átalakítást, amely a nyári szünidőben megtörtént és így a B. csoport megfelelő teremhez jutott. A szertárat a földszinten levő eddig deákszobául használt két egymásba nyíló helyiségben helyeztük el.

Régóta érzett hiányon segített a V. K. M. $\frac{1070-4}{154-1929}$ sz. rendelete. Az igazgatóságnak és az irodának eddig nem volt külön e célra szolgáló helyisége. Az igazgató a diszteremben fogadta a hozzá intézeti ügyben forduló feleket, ugyanott volt az iroda is; amely körülmény az adminisztrációt szerfelett megnehezítette. A fentemlített rendelet értelmében a szomszédos Freund József és neje alapítványi ház második emeletén felszabadult lakás volt e célra átalakítandó. A választófalak áttörésével és lépcsőzettel e lakás az intézet második emeletével közvetlen összeköttetésbe juthatott. Hermann István mérnök tervei alapján a V. K. M. megbizta Mayer mérnök céget a munkálatok elvégzésével. 1930. március havában a V. K. M. műszaki közege átvette a munkálatokat és az igazgatóság egy nagyobb, az iroda egy mellette levő kisebb helyiségben nyert elhelyezést. Az igazgatósági szoba berendezése még nem teljes.

Az internátus megnyitása

Mult évi Értesítőnkben (30 l.) örömmel jelentettük, hogy az óbecsei Freund József és neje alapítványi házban sikerült két lakást megszerezni. A lakásokat a nyári szünidőben alaposan rendbe hozattuk és praktikus felszereltük 30 növendék elhelyezésére. Az izléses és jó minőségű butorok és minden egyéb szükséges felszerelési tárgy beszerzése és elrendezése körül Dr. Blau Lajosné fáradságot nem ismerő buzgalommal és szeretettel járt el, miért neki e helyen is hálás köszönetet mondunk. A növendékek, akiknek a tanári kar javaslatára a Vezérlőbizottság elnöke az internátusi helye-

ket adományozta, az iskolai év megnyitásakor 1929. szept. 4-én elfoglalták kijelölt helyüket az internátusban.

Az internátus ünnepélyes megnyitása az intézet disztermében 1929 szept. hó 13.-án történt. Az ünnepségen megjelentek: Székely Ferenc udv. tanácsos, a Vezérlőbizottság elnöke, Dr. Dési Géza kormányfőtanácsos, országgy. képviselő, Dr. Kiss Arnold, budai vezető főrabbi, vezérlőbizottsági tagok, Dr. Gerlóczy Károly min. tanácsos a Vallás és Közoktatásügyi Miniszter ur Önagyméltósága képviselőjében, Dr. Blau Lajos igazgató vezetésével a Rabbiképző tanári kara, Dr. Szemere Samu tanítóképző igazgató, Dr. Endrei S. Henrik igazgató-főtitkár és Arányi Miksa kir. tan. alelnök a Pesti Chevra képviselőjében, sok végzett növendék, képviseltette magát a Pesti Izr. Hitk. a Budai Hitközség és Chevra

Székely Ferenc udv. tanácsos lelkes beszédben mutatott rá a köztartásnak nevelői szempontból való nagy fontosságára. Megígérte, hogy a köztartás kiépítésére teljes erejével fog törekedni. Annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy az ifjuság szorgalmával, jó előmenetével és buzgó magyar nemzeti érzésével kifogja érdemelni a hitfelekezet jótéteményét.

Utána Dr. Gerlóczy Károly miniszteri tanácsos mondotta a következő beszédet:

Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!

A Kultuszminiszter ur Önagyméltósága lélekben szintén itt van az ünneplők között s általam nyilvánítja ez alkalommal is legteljesebb elismerését a Rabbiképző intézet Vezérlőbizottsága mélyen tisztelt Elnökének s tagjainak, az intézet nagyérdemű Igazgatójának s tanári karának azért az áldásos értékes, nevelő tevékenységéért, amelyet ők az intézetben kifejtének. Ő mindig igen nagyra becsüli a főiskolai internátusokat s ügyükkel mindig a legnagyobb jóakarattal s szeretettel foglalkozik s biztosítja az illetékeseket, hogy az nem fog hiányozni ennél az internátusnál sem.

Kívánja tiszta szivből, hogy ezen internátus a vallástudományaknak, a szent tannak alapos tanuló helye, a világosság árasztója, a haza, az emberszeretet és a béke hirdetője legyen.

Kivánja, hogy a tanulók kövessék mindenkor azoknak szellemét, akiknek jó szivük áldozatkészségük ezt az internátust létrehozták.

Fogadják meg s kövessék kedves barátaim mindenkor azokat a szép, nemes, jó tanácsokat, amelyeket itt ebben az intézetben magukba szivnak.

Ha Önök ezt megteszik, úgy Miniszterünk meg van győződve arról, hogy majdan kint az életben is megállják helyüket s a hazának kiváló lelki pásztoraivá és derék hasznos polgáraivá válnak.

Dr. Blau Lajos igazgató röviden vázolta azokat a törekvéseket, amelyek az intézet első éveitől kezdve az internátus megvalósítására irányultak. Köszönetet mond első sorban *Freund József* vezérlőbizottsági tagnak és neje Ö-nagyságának, hogy nagylelkű alapítványukkal ezt az internátust megteremtették, azután a magyar tanügyi kormány-nak, amely az intézet és annak növendékei iránt minden időben nagy jóakaratot tanusított, a Vezérlőbizottság jelenlegi elnökének, aki az internátus ügyét magáévá tette és mindazon községnek, amelyek támogatásukat kilátásba helyezték, a Pesti Izr. Hitközségnek a Pesti Chevra Kadisának, a Budai Izr. Hitközségnek. Rámutatott arra, hogy a külföldi, különösen a német rabbiképzők milyen mértékben teszik tanítványaik életét gondtalanná a róluk való anyagi gondoskodással.

Az internátus növendékei nevében Löwinger Sámuel IV. éves hallgató, a Goldziher Ignác Theológiai kör elnöke, köszönte meg hálatelt szívvvel azt az odadó gondosságot, amelyet a Rabbiképző régi és jelenlegi mesterei a növendékek iránt mindenkor tanusítottak. Meghatottan emelte ki azt az önfeláldozó anyai szeretetet, amellyel Dr. Blau Lajosné urasszony Öméltósága az internátust igazi otthonná varázsolta.

Az ünnepség után a közönség átment az internátus épületébe és megtekintette a lakásokat, amelyeknek célszerű és izléses berendezéséről a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott.

Az internátusba felvétetett 10 hallgató és 20 tanuló. Az internátus növendékeinek közvetlen felügyeletével mint nevelőt a tanári kar ajánlatára a Vezérlőbizottság elnöke

Löwinger Sámuel IV. éves hallgatót bizta meg, helyettese Klein József IV. éves hallgató volt. Az alapító levél értelmében készült szabályzat jóváhagyás végett felterjesztetett a V. K. M.-hez.

Az Orsz. Iroda 1929. nov. 4-én 54700/929 sz. a. kelt leiratában értesítette az intézetet, hogy az izr. községkerületi elnökök gyűlése elhatározta, hogy az internátus ügyét magáévá teszi és gondoskodni fog a fenntartáshoz szükséges anyagi eszközökről.

Dr. Blau Lajosné Öméltósága az egész éven át önfeláldozó gondossággal intézte az internátus házi ügyeit. Mindenre kiterjedő figyelmével az intézetet és az internátus lakóit legmélyebb hálára kötelezte.

Adományok az internátus számára: Eulenberg Salamon 50 P, Fischmann Leó 50 P, Dr. Gelencsér Miksa 5 P, Ungerleider Mór 10 P, összesen 115 P.

Tanterv változása. Az 1924. ill. 1926-iki gimnáziumi tanterv alapján készült és a V. K. M. ur Önagymélt. 70-2/II 1929 szám alatt jóváhagyott helyi tantervünket az elmúlt isk. évben a II. osztályban léptettük életbe.

Miniszteri rendelet. A V. K. M. úr önagyméltósága ⁴¹⁰⁻⁵ 63-1929 sz. a kelt rendeletével a Pázmány Péter Tud. Egyetem bölcsészeti karára évenként felvehető rabbiképző intézeti hallgatók létszámát huszban állapította meg.

A V. K. M. ⁴¹⁰⁻⁵ 64-1929 sz. a kelt rendelete megállapítja, hogy az 10500/926 sz. a kelt rendelet 7-ik pontja úgy értelmezendő, hogy a rabbiképző intézet hallgatói az Egyetemen az esztétikai előadásokat is hallgathatják.

A V. K. M. ²³⁰⁻¹ 9-1930 sz. a kelt rendelete az óradíjak és jegyzői valamint iskolaorvosi tiszteletdíjak új megállapítását tartalmazza.

A V. K. M. úr sürgönyileg rendelte el, hogy az elektromos izzólámpa 50 éves jubileuma alkalmából a szaktanár e találmány és Edison jelentőségét méltató előadást tartson. Hausbrunner Vilmos tanár két előadást tartott, egyet a 2. osztálynak, egyet a 3.-nak.

A V. K. M. ⁵⁴⁰⁻⁰⁵ 33-1930 sz. a kelt rendelete földrajz és

természettan szakos tanárok számára továbbképző tanfolyamot rendez és a részvételre pályázatot hirdet.

A V. K. M. $\frac{540-5}{57-1930}$ sz. a kelt rendelete felhívja a tanári kart, hogy részletes és kimerítő jelentést tegyen arról, hogy mik a tapasztalatai az 1924. évi ill. 1926. évi középiskolai tantervet illetőleg és különösen, hogy a túlterhelés miatt mi volna a tantervből kihagyható.

A szaktanárok részletes és az igazgatóság összefoglaló jelentését a kitűzött határidőre felterjesztettük a V. K. M. hez.

A V. K. M. $\frac{540-5}{53-1930}$ sz. a kelt rendeletével felhívja az igazgatóságot, hogy jelölje ki azt a két tanulót, aki a székesfőváros külföldi gyermek—nyaraltatási akciójában résztvegyen és ezeket jelentse be az akció vezetőségének. Megköszönvén önméltóságának intézetünk iránt mindenkor tanusított jóindulata ez újabb tanujelét jelentettük, hogy a rituális élelmezés hiánya miatt tanulóink ez akcióban nem vehetnek részt.

A V. K. M. $\frac{540-5}{58-1930}$ sz. a kelt rendeletével a 3-ik testnevelési órára vonatkozó rendeletét további intézkedésig érvényben tartja.

A V. K. M. $\frac{540-5}{63-1930}$ sz. a kelt rendeletével megküldi a Testnevelési Főiskolába való felvétel pályázati hirdetményét.

A V. K. M. $\frac{500-}{58-1930}$ sz. a kelt rendeletével elrendeli, hogy a történet tanára a világtörténet befejezése után egy órán ismertesse a Nemzetek szövetségének célját és szervezetét, különösen a szövetségi okmány 19. §-át.

A vezérlőbizottság új tagjai. A V. K. M. ur önmélt. kinevezte a Vezérlőbizottság tagjává Stern Samu udv. tanácsost a Pesti Izr. Hitközség elnökét és Dr. Krieshaber Adolfot a Budai Izr. Hitközség elnökét.

Gyászistentisztelet Baracs Károly emlékére. A múlt iskolai év végén elhunyt Baracs Károly udv. tanácsos, vezérlőbizottsági tag emlékére 1929. szept. 29-én tartottunk gyászünnepet. Dr. Heller Bernát tanár mondott mély érzéstől áthatott emlékbeszédet az örökre eltávozott nagy ember-

barát felett. A templomban megjelent az elhunyt családja, Dr. Gerlóczy Károly min. tan. a V. K. M. képviselőjében, a Vezérlőbizottság elnöke a budai és pesti hitközség és chevra előljárósága, a tanári kar és az elhunytak sok tisztelője.

Dr. Mezey Ferenc siremléke. Intézetünk Vezérlőbizottsága felejthetetlen nagynevű elnökének sirját diszitő siremlék felavatása 1928. október hó 29-én ment végbe a rákoskereszturi izr. temetőben. A kegyeletes ünnepen megjelent az egész tanári kar és az ifjuság. Mély meghatottsággal hallgatta a nagy számú közönség a Pesti Chevra Kadisa, a Pesti Izr. Hitközség, Az Orsz. Iroda és a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium szónokának beszédét. A szónokok el nem muló háláját fejezték ki azoknak az intézményeknek, amely intézmények fejlesztése körül Dr. Mezey Ferenc egész életén keresztül messze jövőre kiható és elvülhetetlen érdemeket szerzett.

Kaszab Aladár siremléke. A tanári kar küldöttségileg vett részt a nagy emberbarátnak, vezérlőbizottságunk tagjának, intézetünk nagylelkű támogatójának, a kerepesi temetőben 1930. márc. 23-án történt sirköavatásán.

Lazarus Adolf sirköavatása. A Pesti Izr. Hitközség diszes siremléket állított Lazarus Adolf főkantor sirjára. A siremlék felavatása 1930. május 25-én volt a rákoskereszturi izr. temetőben. A tanári kar testületileg vett részt kedves volt kartársa siremlékének felavatásán.

Dr. Pfeiffer Fülöp. Súlyos veszteség érte a Vezérlőbizottságot Dr. Pfeiffer Fülöp orvos, XII. izr. községkerületi elnöknek 1930. márc. 16. bekövetkezett halálával. Dr. Pfeiffer Fülöp, mint orvos és philanthrop, mint a győri izr. hitközség elnöke jótékonyági intézmények létesítésével és felvirágoztatásával el nem muló érdemeket szerzett a győri izr. hitközség körül. Érdemei elismeréséül a XII. izr. községkerület elnökévé választotta. Vezérlőbizottságunknak 1923. ápr. 3. óta tagja. Emlékét hálás kegyelettel őrzi intézetünk.

Dr. Feldmann József. 1930. március 18-án elhunyt Dr. Feldmann József ceglédi főrabbi. Intézetünkbe annak megnyitásakor 1877-ben lépett be, 1888-ban avatták rabbivá

és még ebben az évben megválasztotta a ceglédi izr. hitközség főrabbiává. Lelkes papi működésével és társadalmi tevékenységével a hitközség és Cegléd városa körül nagy érdemeket szerzett. A tanári kar részvét - sürgőnyt intézett hitközségéhez.

Ünnepélyek :

1. **A Kormányzó jubileuma.** Hálaadó istentiszteletet tartottunk intézetünk templomában 1930 márc. 1-én vitéz nagybányai Horthy Miklós Kormányzó Ur Öfőméltóságának 10 éves kormányzói jubileuma alkalmából. A hálaadó istentiszteletet az énekkar Hiszekegye vezette be, Birnfeld Sámuel zoltárt énekelt, majd Dr. Hoffer Ármin tanár mondotta el nagyhatásu beszédét, amelyben méltatta azt az erőt és bölcsességet, amellyel Öfőméltósága hazánkat a háboru és forradalmak okozta leromlásából újra a boldogulás útjára vezette. Fohással fordult a Mindenhatóhoz, hogy Öfőméltóságát a haza üdvére az emberi kor végső határáig megtartsa. Az ünnepséget, amelyen a Minisztérium képviselőjében Dr. Gerlóczy Károly miniszteri tanácsos, a Vezérlőbizottság képviselőjében pedig Székely Ferenc udvari tanácsos jelent meg, a Himnusz fejezte be.

A Kormányzó Ur Öfőméltóságának 10 éves kormányzói jubileuma alkalmából növendékeink közül Berg József Apostag, Fábián Tibor Barcs, Klein Andor Abony, Krémer Móric Szentendre, Lányi György Kiskunfélegyháza, Dr. Mandel Miklós Jászberény, Silberstein Adolf Siklós, Vidor Pál Kiskunlacháza és Würdiger József Szentes városban méltatta az ünnep jelentőségét.

2. Az 1929 nov. 24-én megtartott Bethlen Gábor emlékünnepségünk műsora a következő volt: 1.) Hiszekegy. 2.) Elnöki megnyitó, mondta dr. Csetényi Imre vezetőtanár. 3.) Ady: Bujdosó kuruc. Szavalta Szigeti Pál. 4.) Ünnepi beszéd, elmondta Weinberger Mózes ifj. elnök. 5.) Petőti: Szabadság. Szavalta Iczkovits Imre. 6.) Himnusz.

3. A limanovai hősök emlékére december 11-én emlék-ünnepélyt tartottunk, amelyen Dr. Csetényi Imre tanár méltatta világtörténelmi jelentőségét.

4. A febr. 12-én, Chamisa Aszar Bisvat ünnepe alkalmából megtartott nyilvános ülés műsora a következő volt:

1.) Megnyitó, mondta Deutsch Gábor ifj. elnök 2.) A természet szeretete az ujhéber költészetben. Irta és felolvasta Rosenberg József. 3.) Csernichowsky: Háppáámonim. Héberül szavalta Szigeti Pál. 4.) Ben Cion: A fák előimádkozója. Novella, héberből fordította és felolvasta Eisenberg Béla. 5.) Jehuda Halévi: Vihar. Előadta a szavalókoros. 6.) Héber népdalok. Előadta az énekkar Ábrahámsohn Manó, az intézet profeszorának közreműködésével. 7.) Deutsch Gábor ifj. elnök zárószava.

5. Az 1930 március 16-án megtartott márciusi ünnepségünk a következő programmal folyt le: 1.) Hiszekegy. 2.) Elnöki megnyitó, mondta dr. Csetényi Imre vezetőtanár. 3.) Kiss József: Óda a naphoz. Szavalta Szigeti Pál. 4.) Ünnepi beszéd, elmondta Deutsch Gábor ifj. elnök. 5.) Tóth Kálmán: Előre. Szavalta Kalmár György. 6.) A szabadságharc korának költészete. Irta és felolvasta Scheiber Sándor. 7.) Himnusz.

6. A trianoni szerződés tizedik évfordulójának s hősi halottaink emlékének szentelt 1930. jun. 8-iki ünnepségünk műsora a következő volt: 1.) Hiszekegy. 2.) Elnöki megnyitó, mondta dr. Csetényi Imre vezetőtanár. 3.) Sajó Sándor: Magyar ének 1919-ben. Szavalta Kalmár György. 4.) Ünnepi beszéd elmondta Deutsch Gábor ifj. elnök. 5.) Mit tett hazánk a nyugati műveltségért? Irta és felolvasta Deckner Gábor. 6.) Himnusz.

Üdvözlések. A Jüdisch-Theologisches Seminar Frankl'sche Stiftung (Breslau) fennállásának 75 éves jubileuma alkalmából rendezett ünnepélyen intézetünket Dr. Blau Lajos igazgató és Dr. Edelstein Bertalan tanár képviselte. Az összes szemináriumok nevében Dr. Blau Lajos igazgató mondta az üdvözlő beszédet. Ez ünnepéllyel kapcsolatban, amely az elmúlt év november 2-án és 3-án folyt le, az az eszme vetődött fel, hogy a zsidó főiskoláknak szellemi kapcsolatba kellene lépniök egymással. Annyi közös tudományos érdek vár gondozásra, annyi kérdés és komoly feladat, melyek megoldására kevés és gyenge az egyes iskolák ereje, hogy szinte külön indokolásra nem szorul ily szellemi munkaközösség megteremtésének szükséges volta. A mi rabbiképzőnk igazgatóját kérték fel a gondolat megpendítői a megbe-

szelés összehívására és vezetésére. Ez november 4-én meg is történt. Az elnök megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy milyen hasznos és szükséges valamennyi zsidó tudományos intézet egybekapcsolódása társas munkára, a tudomány közös ápolására és elnöklete alatt megalakult egy ideiglenes 5 tagú bizottság.

Üdvözöltük Dr. Glücksthal Samu felsőházi tag, hitk. elnök helyettes urat nov. 24-én a tiszteletére rendezett ünnepség alkalmából ; Mandel Bernát igazgató urat, amidőn 43 évi kiváló, értékes tanári működés után 1929 nov. 28-án nyugálomba vonult; Dr. Kecskeméti Lipót vezérlőbizottsági tag, főrabbi urat nagyváradi 40 éves papi működésének jubileuma alkalmából.

Volt növendékeink közül. Dr. Hevesi Ferenc székesfehérvári főrabbit a pesti, Dr. Waldmann Ernőt a komáromi, és jelenlegi növendékeink közül Dr Silberstein Adolfot a siklói hitk. választotta meg rabbijává.

Érettségi vizsgálat. Az alsó tanfolyam V. osztályának 9 tanulója és 3 másutt érettségizett jelölt május hó 11-én tett héber írásbeli érettségi vizsgálatot, amelyen a Vezérlőbizottság elnöke által kijelölt következő tételt kellett kidolgozniok :

הנביאים אחרי מות משה רבנו עד עמוס הנביא

A szóbeli érettségi vizsgálat a theologiai tárgyakból május hó 14-én és 15-én volt Dr, Fischer Gyula főrabbi vezérlőbizottsági tag elnöklete alatt. 11 jelölt sikeresen tett vizsgálatot.

A gimnáziumi tárgyakból május 19, 20 és 21-én volt az írásbeli érettségi vizsgálat.

A tételek a következők voltak :

Magyar nyelv és irodalomból: Filozófiai elemek a magyar lírában.

Latin nyelv és irodalomból: Vergilius: Georgica IV. 471-98.

Mennyiségtanból: 1.) Egy 420 volt feszültségű áramkörbe még 30 ohm ellenállást kapcsolunk, az áram erőssége 1'8 ampére-rel csökken. Mekkora volt eredetileg az intenzitás és az ellenállás ?

2.) Mekkora annak a kisebbik körszeletnek a területe amelyet az $y = -x - 3$ egyenes az $x^2 + y^2 = 81$ körből levág ?

A szóbeli érettségi vizsgálatot Dr. Bartha József tank. szakfelügyelő, c. igazgató elnöklete alatt június 16-án tartottuk meg. A jelentkezett 9 jelölt közül jól éret 3, érett 6.

Vizsgálatok a felső tanfolyamon. 8 első éves hallgató június 17, 18-án és 19-én tett alapvizsgálatot, 9 harmadéves jun. 19, 20, 22 és 23-án tett elővizsgálatot. A Pázmány Péter tud. egyetemen 11 hallgatónk tette le a bölcsészet doktori szigorlatot, közülük négyen summa cum laude, öten cum laude.

Jutalmak. A Dr. Mahler Ede és neje jutalmat Jakab Jenő hallgató, a Herzog Ödön félért Dr. Günczler Péter hallgató, a Bánóczi-féle magyar nyelvi jutalomdíjat (15 P) Deutsch Gábor V. o. t., a Hevesi Simon-féle jutalmat (10 P) Weinberger Mózes V. o. t., a Klein Miksa-féle héber nyelvit (15 P) Bakonyi József III. o. t., a Gara Emil-féle jutalmat (15 P) Blaszc Andor I. o. t., a Lazarus-féle jutalmat Engel József I. o. t. kapta. További jutalmakat kaptak: Grosz József IV. o. t. 10 P-t, Grosz J. Jenő II. o. t. 10 P-t, Szrulyovits Ernő IV. o. t. 15 P-t, Márton Benő 10 P-t, Landsmann Ármín II. o. t. 10 P-t, és Birnfeld Sámuel I. éves hallgató 40 P-t. Könyvjutalomban részesült: Hahn István IV. o. t., Scheiber Sándor III. o. t., Donát György I. o. t. és Komlós Ottó I. o. t. Özv. Kohn Józsefné és gyermekei Zoltán, Antónia és Irén néhai Kohn József emlékére 150 P-t adományoztak két arra érdemes hallgatónak (75-75 P-t). Minthogy azonban az értesítés a záró értekezlet megtartása után kaptuk, a jutalmak odaitélése csak a szeptemberi alakuló ülésen fog megtörténni.

Gyorsírás. A tanulók két csoportban tanulták az egy-séges magyar gyorsírást. A kezdők percenkint 90 szótag a haladók 180 szótag sebességet értek el. A haladók házi versenyén Szrulyovits Ernő IV. o. t. győzött, míg a kezdők versenyén Soltész Elek II. o. t. Prodán miniszteri osztály-tanácsos úrtól 10 P-s jutalomban részesült. A tanfolyamot Csetényi Imre tanár vezette és kézikönyvül Katona Dávid gyorsírási tankönyvei szolgáltak.

A Goldziher Ignác theologiai kör jelentése. Elnök: Dr. Löwinger Sámuel; alelnök: Dr. Róth Emil, majd Weisz Pál; főtitkár: Krémer Móric, majd Vidor Pál; ellenőr: Dr. Klein

Andor; főpénztáros: Dr. Schulcz Fülöp; pénztáros: Schächter László, jegyző: László István. A tagok száma: 38. Rendezett 12 ülést, ezek közt 3 nyilvánosat.

A chanukakor rendezett nyilvános ülés tárgysorozata a következő volt: 1. Abrahamson Manó főkantor: Gyertyagyújtás. 2. Löwinger Sámuel: Elnöki megnyitó. 3. Fábián Tibor: Chanukai előadás. 4. Krémer Móric: Sólem Aléchem egy novellájának fordítása. 5. Szigeti Pál: Szavalatok. 6. Silberstein Adolf: Zárószavak.

Május havában nyilvános ülésen emlékeztünk meg Dr. Hevesi Simon vezető főrabbi, az intézet profeszora, pesti papságának negyedszázados fordulójáról. Löwinger Sámuel üdvözölte Dr. Hevesit, majd Vidor Pál „A zsidó homiletika főkérdései” címen tartott felolvasást. Végül Dr. Hevesi Simon mondott az ünneplésért köszönetet.

Dr. Fischer Gyula főrabbinak, intézetünk profeszorának, jubileumát szintén megünnepeltük. Löwinger Sámuel elnöki megnyitót, Weisz Pál héber nyelvű beszédet mondott, Vidor Pál pedig Dr. Fischer Gyula munkásságát és érdemeit ismertette. Az ülés jegyzőkönyvét a kör megküldötte Dr. Fischer Gyula főrabbi urnak.

A kör tagjai az ünnepeken és a Kormányzó Ur Öföméltóságának jubileumán szónóskoltak a fővárosban és a vidéken, rendszeresen prédikáltak az intézeti istentiszteleteken, előadásokat tartottak a Miefhoe előadóestjein és más kulturestéken, továbbá élénk tudományos és irodalmi működést fejtettek ki.

A Bacher Vilmos Önképzőkör vezetőtanára Csetényi Imre, ifjusági elnöke Weinberger Mózes majd Deutsch Gábor, főtitkára Szigeti Pál volt. A kör működése főképp a magyar és héber irodalomra terjedt ki. Műsorába tartoztak tanulmányok, szavalatok és bírálatok. A kör március 15-én, Bethlen Gábor halálának háromszázéves fordulójakor és a trianoni békekötés tizéves fordulójakor ünnepséget rendezett. (lásd az Ünnepelek című rovatot.)

A latin pályatételt Hahn István IV. o. t., a legszorgalmasabb tag jutalomdíját Deutsch Gábor nyerte.

A Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet Vezérlőbizottsága :

Elnök : **Székely Ferenc** udv. tanácsos.

Budapesti tagok :

Adler Gyula a Pesti Chevra Kadisa elnöke.

Dr. *Dési Géza* országgyűlési képviselő.

Dr. *Buday-Goldberger Leó* gyáros.

Dr. *Fischer Gyula* pesti főrabbi.

Dr. *Hevesi Simon* pesti vezető főrabbi.

Dr. báró *Kohner Adolf* udv. tanácsos, az Izr. Orsz.
Iroda elnöke.

Dr. *Mahler Ede* egyetemi nyilvános rendes tanár.

tizsasülyi *Polnay Jenő*, volt miniszter.

Stern Samu, a Pesti Izr. Hitközség elnöke.

Báró csepeli *Weisz Alfonz* gyáros.

Wertheimer Adolf bankigazgató.

Vidéki tagok :

Dr. *Bernstein Béla* főrabbi, Nyiregyháza.

Dr. *Biedl Samu*, a XXII. izr. községkerület elnöke, Szeged.

Dr. *Büchler Sándor* főrabbi, egyet. m. tanár, Keszthely.

Freund József, Szabadka.

Báró *Hatvany Béla*, Sárvár.

Dr. *Herzog Manó* főrabbi, Kaposvár.

Dr. *Kecskeméti Ármin* főrabbi, Makó.

Dr. *Kecskeméti Lipót* főrabbi, Nagyvárad.

Dr. *Kiss Arnold* vezető főrabbi, Buda.

Dr. *Krieshaber Adolf*, a Budai Izr. Hitközség elnöke.

somogyturi *Kunffy Adolf*, a IX. izr. közs. ker. elnöke,
Kaposvár.

Dr. *Pfeiffer Fülöp*, a XII. izr. közs. ker. elnöke, Győr.
Meghalt.

A tanári kar tagjai :
Igazgató : Dr. Blau Lajos.

a) Theológiai tanárok :

- Dr. *Blau Lajos* igazgató tanította a felső tanfolyamon a talmud statariet, a zsidók történetét és a történeti kútforrásokat heti 9 órában. Az igazgató február végén bekövetkezett betegsége miatt a félév hátralevő részében az előadásokat nem tarthatta meg. Helyette Dr. Hoffer talmudot, Dr. Weisz történetet adott elő.
- Dr. *Edelstein Bertalan* budai főrabbi, óraadó tanár, tanította az alsó tanfolyam *A)* csoportjában a talmud statariet és cursoriet, a *B)* csoportban a pentateuchust, a héber nyelvet az I. és II. osztályban, az aram nyelvet a *B)* csoportban és a rendszeres vallástant az V. osztályban. Heti óráinak száma 14.
- Dr. *Fischer Gyula* pesti főrabbi, óraadó tanár, tanította a felső tanfolyamon a midrást, tartotta a német kollegiumot. Heti óráinak száma 3.
- Dr. *Heller Bernát* rendes tanár, könyvtáros, a II. osztály főnöke, tanította a felső tanfolyamon a bibliai tudományokat és a vallásbölcseleti olvasmányokat. Az alsó tanfolyam *A)* csoportjában a hagiográfákat és a Pentateuchust, a *B)* csoportban a prófétákat. Heti óráinak száma 15.
- Dr. *Hevesi Simon* pesti vezető főrabbi, óraadó tanár, tanította a felső tanfolyamon a homiletikát és a vallásbölcseletet heti 2 órában.
- Dr. *Hoffer Ármin* rendes tanár, tanította a felső tanfolyamon a szertartást és a talmud cursoriet ; az alsó tanfolyam *B)* csoportjában a talmud statariet és cursoriet. Heti óráinak száma 15.
- Dr. *Weisz Miksa* pesti rabbi, óraadó tanár, tanította az alsó tanfolyamon a zsidók történetét, a felső tanfolyamon a héber stílusgyakorlatot heti 4 órában.

b) Gimnáziumi tanárok :

- Abrahámsohn Manó* pesti főkantor, tanította az éneket az összes osztályokban heti 4 órában.

- Dr. *Csech Arnold*, az izr. tanítóképző int. tanára, tanította az összes osztályokban a németet heti 8 órában.
- Dr. *Csetényi Imre*, rendes tanár. az I. osztály főnöke, az Önképzőkör vezető tanára, tanította az alsó tanfolyam összes osztályaiban a történetet. a III. IV. és V. osztályban a magyart heti 20 órában.
- Dr. *Dercsényi Móric*, rendes tanár, a IV. osztály főnöke, tanította a latint a III. és IV. osztályban, a görögöt az I. II. III. és IV. osztályban heti 24 órában
- Erényi Elemér* okl. középisk. tanár tanította a természetrajzot az I. és II. osztályban heti 4 órában.
- Hausbrunner Vilmos* rendes tanár, jegyző, a III. osztály főnöke, a fizikai szertár őre, tanította a mennyiség-tant és természettant az összes osztályokban, a természetrajzot a III osztályban heti 20 órában.
- Perényi Tivadar* okl. középisk. testnev. tanár, tanította a tornát 2 csoportban, heti 2 órában.
- Dr. *Reich Lajos* iskolaorvos, tanította az egészségtant a IV. osztályban heti 2 órában.
- Dr. *Waldapfel József* rendes tanár, az V. osztály főnöke, tanította a latint az I. II. és V. osztályban, a görögöt és a filozófiát az V. osztályban és a magyart az I. és II. osztályban heti 23 órában.

Altisztek :

- Hardy Jenő I. oszt. altiszt.
Müller András I. oszt. altiszt.

A hallgatók és tanulók névjegyzéke.

(Azon tanulók, kiknek neve *-gal van jelölve, az iskolai évközben kimaradtak).

A felső tanfolyam hallgatói.

I. évfolyam.

Birnfeld Sámuel	Szeged
Fisch Dávid*	Tarpa
Fisch Henrik	Tarpa
Grünwald Miksa	Kassa
Káplán Géza*	Budapest

Katona József	Zalaegerszeg
László István	Nagyatád
László Miklós	Nyirbátor
Patai György Ervin	Budapest
Reich László*	Ujpest
Salgó László	Budapest
Wassermann Jenő	Ujpest
Wax Aladár	Beckó

II. évfolyam.

Boros István	Karcag
Friedmann Zoltán*	Öcsöd
Gráf András*	Budapest
Jakab Jenő	Erdőbénye
Krémer Móric	Vásárosnamény
Reich Béla	Tolcsva
Telegdi Zsigmond*	Enying
Vidor Pál	Budapest
Weisz Ferenc*	Zombor

III. évfolyam.

Berg József	Konyár
Berkovics József	Csécse
Durchschlag Nándor	Vállaj
Fábián Tibor	Nyiregyháza
Grün Albert	Borsaujfalu
Herskovics Fábián	Budapest
Lányi György	Budapest
Schächter László	Vulkán
Tennen Béla	Kalocsa
Weisz Pál	Budapest

IV: évfolyam.

Dr. Durchschlag Pinkász	Hegyescsaba
Klein József	Hajdudorog
Dr. Löwinger Sámuel	Debrecen
Dr. Rácz Zoltán	Miskolc
Dr. Róth Emil	Kunszentmárton
Dr. Silberstein Adolf	Kunszentmárton
Wüldiger József	Budapest

V. évfolyam

Dr. Frenkel Ernő Éliás	Tasnád
Dr. Güncler Péter (I, félév)	Erdőbénye
Dr. Hirschler Pál	Nagykanizsa
Dr. Klein Andor	Budapest
Dr. Mandel Miklós	Ercsi
Dr. Schulcz Fülöp	Negyed

Az alsó tanfolyam tanulói.

I. osztály.

Név	Születési hely
Balázs Miklós*	Salgótarján
Blasz Andor	Budapest
Bleier Ernő*	Bököny
Braun Imre	Budapest
5 Donáth György	Ujpest
Engel Farkas	Tokaj
Engel József	Vasvár
Funk Oszkár	Tapolca
Gottlieb József	Anarcs
10 Guttman Márton	Budapest
Hirsch István	Tapolca
Kaufmann Lajos	Csenger
Klein Tibor	Salgótarján
Komlós Ottó	Mágocs
15 Krausz Henrik	Pápa
Neumann Imre	Budapest
Neumann Jenő	Budapest
Rosenblüth Márton	Sátoraljaujhely
Stark László	Ujpest
20 Weizen Jenő	Körmend

II. osztály.

Durchschlag Ferenc*	Vállaj
Földvári Tibor	Budapest

Fried Gyula	Nagygéc
Glück Miklós	Tokaj
5 Grosz Jenő Izsák	Avasfelsőfalu
Grünbaum Mózes	Munkács
Hoffmann Miksa	Budapest
Jólesz Károly	Poroszló
Krausz Endre	Nyirmada
10 Landsmann Ármin	Gönc
Révész Miklós*	Szeged
Schneck Márton	Magyarbánhegyes
Schönfeld Jenő*	Sátoraljaújhely
Soltész Elek	Tolcsva
15 Szabó Ödön	Budapest
Szegál Hugó mgt.	Sátoraljaújhely

III. osztály.

Bakonyi József	Dunapataj
Cimmer József	Rákoscsaba
Eckstein Miklós	Gyöngyös
Eisenberg Béla	Nagysur
5 Fried Sándor	Temesvár
Gelbermann Mór	Nagyecsed
Goldberger József	Tiszanagyfalu
Grünwald Herman	Tiszabездéd
Hamburg Miklós	Pécs
10 Ickovics Imre*	Módos
Klein Miklós*	Sátoraljaújhely
Korn József*	Budapest
Márton Henrik	Gyöngyös
Mermelstein Endre	Gyöngyös
15 Mohrer Oszkár	Budapest
Rosenthal Sándor	Balatonkenese
Schäffer Andor	Büdszentmihály
Scheiber Sándor	Budapest
Weinberger Miklós	Gyöngyös

IV. osztály.

Deckner Gábor	Seregélyes
Grosz József	Büdszentmihály

Hahn István	Budapest
Jakab Lajos	Erdőbénye
5 Kancler Oszkár	Bécs
Kohn Izidor	Ujpest
König Pál	Budapest
Löwy Adolf	Tokaj
Márton Benő	Budapest
10 Rosenberg József	Kunszentmárton
Szrulyovics Ernő	Nagyruszka
Wald Náthán B.	Szatmárnémeti

V. osztály.

Deutsch Gábor	Karcag
Kalmár György	Kiskunfélegyháza
Náthán Nándor	Nagysurány
Presser Béla	Budapest
5 Richter Endre	Budapest
Rosencweig Rezső	Abaujszántó
Seidenfeld Ignác	Berzevice
Szigeti Pál	Baja
Weinberger Mózes	Budapest

Az alsó tanfolyam tanulóinak előmenetele.

Osztály	Jeles	Jó	Elégséges	1 tárgyból elégtelen	2 v. több tárgyból elégtelen	Összesen
I.	1	4	8	4	2	19
II.	1	2	7	1	1	12
III.	2	2	8	1	3	16
IV.	1	4	5	1	1	12
V.	—	2	6	—	—	9
Összesen	5	14	34	7	7	67
%-ban	7.5	22.4	49.3	10.4	10.4	100%

STATISZTIKAI ADATOK.

a) alsó tanfolyam.

A tanulók száma: Beiratkozott 75 rendes és 2 magán tanuló. Vizsgálatott tett 66 rendes és egy magántanuló.

Anyanyelve: magyar 65, német 1, oláh 1.

Születési helye: Budapest 13, Pestmegye 5, Csonkamagyarország 43, elszakított terület 5, Ausztria 1.

A szülők jelenlegi lakóhelye: Budapest 19, Pestmegye 8, Csonkamagyarország 35, elszakított terület 5.

A szülők foglalkozása: Tanszemélyzet 2, köztisztviselő 11, magántisztviselő 2, egyéb értelmiség 4, önálló iparos, kereskedő 31, ipari és keresk. segédszemélyzet 8, magánzó 9.

b) felső tanfolyam.

A beiratkozott hallgatók száma: 44, évközben kilépett 6.

Anyanyelve: magyar 38.

Születési helye: Budapest 8, Pestmegye 1, Csonkamagyarország 22, elszakított terület 7.

Szüleik jelenlegi lakóhelye: Budapest 12, Pestmegye 2, Csonkamagyarország 22, elszakított terület 2.

Szüleik foglalkozása: kisbirtokos 1, tanszemélyzet 1, köztisztviselő 9, magántisztviselő 1, egyéb értelmiség 4, iparos és kereskedő 22.

A Férenc József Országos Rabbiképző Intézet felső tanfolyamán az 1929/30. tanévben a következő előadások tartottak:

Szentírás: Jechezkel könyve egészen. Heti 2 óra. Tanár: Heller.

Bevezetés a Szentírásba: A zsidó szentírás-magyarázat és a héber nyelvtudomány története. Heti 2 óra. Tanár: Heller.

Exegetikus olvasmányok: Targumok és Ibn Ezra Exodus I-IV, XV, XX-Leviticus XIX-hez. Heti 1 óra. Tanár: Heller.

- Midrás olvasmányok*: Peszikta di Ráb Káhána. Heti 1 óra.
Tanár: Fischer.
- Talmud statarie*: Az első félévben: Gittin 77a-90b. Heti 6 óra. Tanár: az igazgató. A második félévben: Gittin 26a-32a. Tanár: Hoffer.
- Talmud cursorie*: Nedarim Rán-nal 2a-20b. Heti 3 óra.
Tanár: Hoffer.
- Szertartástan*: Tur és Schulchan Aruch Jore Dea 42-60 és 69. Heti 4 óra. Tanár: Hoffer.
- Zsidók története*: Az első félévben: Általános bevezetés 135-től 500-ig, a Talmud befejezéséig. Heti 2 óra. Tanár: az igazgató. A második félévben: A zsidók története Európában a IX-XI. században. Tanár: Weisz.
- Történeti kutforrások*: Széder Olam folytatása és Serirá gáon levele. Heti 1 óra. Tanár: az igazgató.
- Vallásbölcshészet*: Filozófiai alapfogalmak és problémák. Heti 1 óra. Tanár: Hevesi.
- Vallásbölcshészeti olvasmányok*: Száádja; Emunot Vedéot I-IV. Heti 2 óra. Tanár: Heller.
- Homilétika*: Elméleti rész és gyakorlat. Heti 1 óra. Tanár: Hevesi.
- Héber stílusgyakorlatok*: Zsidó házassági okiratok, családjogi praktikum. Heti 2 óra. Tanár: Weisz.
- Német collégium*: Steinthal: Über Juden und Judentum. Heti 2 óra. Tanár: Fischer.

Theológiai előadások az alsó tanfolyamon.

(A gimnáziumi tárgyak tanmenete és anyaga megegyezik az állami gimnáziumokéval).

- Szentírás*: A) csoport. Mózes I. könyve egészen, I. Sámuel I-XIX. Heti 2 óra. Tanár: Heller. B) csoport. Próféták: Jesája I-XXXV, Jirmijáhu I-IV. Heti 3 óra. Tanár: Heller,
- Szentírás*: A) csoport Példabeszédek könyve egészen: Heti 3 óra. Tanár: Heller. B) csoport. Mózes III. könyve Targummal és Rásival. Heti 2 óra. Tanár: Edelstein.

Talmud statarie : A) csoport. Šebuoth az összes misnákkal 38b-47b. Heti 5 óra. Tanár: Edelstein. B) csoport. Szanhedrin 2-17. az összes misnákkal. Heti 5 óra. Tanár: Hoffer.

Talmud cursorie : A) csoport. Megillah 2a-23b. az összes misnákkal. Heti 3 óra. Tanár: Edelstein. B) csoport. Ros Hassana. Az első perek. Heti 3 óra. Tanár az első félévben Hoffer, a másodikban Heller.

Héber nyelvtan : I. osztály; Alaktan, igeragozás. Heti 1 óra. Tanár: Edelstein. II. osztály. Nomen, szótan, a rendhagyó igék. Heti 1 óra. Tanár: Edelstein.

Aram nyelvtan : Alaktan, főnév és ige. Elemzés Dániel könyvéből. Heti 1 óra. Tanár: Edelstein.

Zsidók története : A) csoport. A babylóniai fogságtól 711-ig. B) csoport. A zsidóság története 1492-től napjainkig. Heti 1 óra. Tanár: Weisz.

Rendszeres vallás és erkölcstan : V. osztály. A vallás keletkezése, források. Vallás és babona. Vallás és tudomány. Vallás és erkölcs. Isten, világ, ember. Izrael. Kinyilatkoztatás. Bűn és erény. Lelkiismeret. Szabad akarat. Engesztelés. A család és közönség. A haza és az emberiség iránt való kötelességek. Heti 1 óra. Tanár: Edelstein.

Pályatételek.

Az 1929/30 tanévre kitűzött pályatételek közül a 1. és 3. pályatételre érkezett egy-egy pályamű, amelyekről a bíráló tanárok a következő birálatot irták.

1). Birálat

A babyloni elemek

*Jechezkél és Zecharja látomásaiban és előadásában.
c. tételre beérkezett pályaműről.*

A munka avatott szakértelemmel gyűjtötte össze az elemeket a pályakérdés megoldására, még pedig röviden a

kulturális elemeket, bővebben a vallásiakat Jechezkélnél, majd a kettőt igen röviden Zecharjánál.

A dolgozat csak vázlatnak tekinthető. Több helyütt célzással éri be. Adósunk maradt p. annak bebizonyításával, hogy a Góg-Mágógról szóló hirdetésben „Az esetleges bábéli anyag Ezékiel előtt már régen zsidóvá lett”, hogy a נשר mint sumér cimerbeli állat miképp vitetett át az egyiptomi király jelképezésére is; hogy a מרכבה mint „kocsihuzó bika” asztrális jellegű, hogy XXI, 26, שאל בתרפים-nál kimaradt a babyloni Istennév. A zecharjai מנורה babyloni elemeit alig pedzi, pedig a hét lámpának a hét bolygóval való összekapcsolását már az agáda, igaz, a későbbi agáda (Num, rab. XV,) sőt már Philo is elvégezte.

Az analógiákat is szerzőnk minden bizonnyal ki tudja majd egészíteni. A túlzó fenyegetést, hogy éhségtől szülők megeszik gyermekeiket (Ez. V. 10) nemcsak Samasumukin állítólagos történetében találja megfelelőjét, hanem, a תוכהה tól eltekintve Elisa történetében is (II. Kir. VI. 26-29). Zech. V. 8 az edénybe zárt démonnal kapcsolatban föl kell használni Israel Lévi gazdag tanulmányát REJ. 1928 LXXXV. 137-163, mely a bilincsrevert démon legendájával kapcsolatba ejti Istar pokoljárásának mythosát is.

Meleg elismeréssel, méltányló becsüléssel fogadjuk ezt a hivatott szerzőre valló anyaggyűjtést, ezt az avatott szak-szerűséggel készült tervezetet. A pályadij majd akkor adható ki, amikor a szerző ennek a vázlatnak célzásait, a benne en dynamei rejlő gazdag tartalmat ki is fejti.

Dr. Heller Bernát.

A jeligés levél felbontása után kitünt, hogy a pályamunka szerzője: Dr. Hirschler Pál V. éves hallgató.

2). Birálat.

כללי סימנים על פי ש"ם ופוסקים Az ismertető jelek a talmud jogban a talmudi és decizori források alapján c. tételre beérkezett héber nyelvű pályaműről.

כללי סימנים ע"ם ש"ם ופוסקים בעדות אשה

kezett egy dolgozat haláchikus talmudi nyelven írva ראשית חכמה יראת ה' jelige alatt.

A dolgozatnak az általános tudomány szempontjából ugyan semmi értéke nincs, mert szerző tudományosan nem kutat, nem csoportosít, nem keres érintkező pontot a római joggal vagy jogszokással, viszont azonban talmudi készsége hagyományos értelemben igen alapos. Ugy kutat, mint a későbbi decizorok v. responsumírók egyike. Nagyon pontosan és élesen vonja meg a talmudból következtetve a vonalat, hogy mi a haláchikus törvény az ismertető jelekre nézve különösen eltűnés közben elhalálozott és megtalált férfi felismerésénél özvegye újabb házasságkötése szempontjából, ha azok megbízhatósága a tórából vezethető le vagy ha csak rabbinikus halácha fogadja el azokat alapul. A különböző fokú ismertető jelek értékére nézve a talmudból kitűnően következtet. Nyelve simán, szépen folyik, sehol a nyelvezet gördülékenységében vagy helyességében fogyatékoság nem mutatkozik, a deciziós megállapítások helyesek. A Misne Lamélech által Majmuni haláchája ellen ezen tárgyban felvetett és általa függőben hagyott kérdésre a feleletet egyszerűen, helyesen, a pilpul kizárásával megadja. A prágai Mharal ismeretes megállapítását az ismertető jelekre nézve a Béth Sámuel, az Éven Haézer kommentárjának cáfolatával szemben helyesen igazolja. A különböző helyeket haláchikus szempontból jól gyűjti össze.

Bár a dolgozat az általános tudományt nem érinti és annak ellenére, hogy meglehetősen rövid lélekzetű, mégis talmudi haláchikus tudásáért és folyékony nyelvi tárgyalásáért a pályamunkát a kitűzött jutalom elnyerésére föltétlenül érdemesnek mondom.

Dr. Hoffer Ármin

A jeligés levél felbontása után kitűnt, hogy a nyertes Eisenberg Béla III. o. t.

Az 1930/31. tanévre a következő pályatételek iratnak ki.

1.) Az agáda a próféták targumában.

Pályadíj: 100 P.

2.) כללי עד אחד באיסורין בשנים ופוסקים ובפרט בעניני עדות אשה

Egy tanu hitelessége a talmudban arra nézve, hogy kétes esetben fennforog-e tilalom, különösen házassági ügyben, halálesetek megállapításánál.

Pályadíj: 100 P.

3.) A marranosok a 17. század responzum irodalmában.

Pályadíj: 100 P.

A pályamunkák 1931. május 1-ig adandók be.

Könyvtár.

Könyvtárunk gyarapodásában némi fönnakadás észlelhető. A vallás és közoktatásügyi miniszterium ugyan továbbra is 3000 pengőnyi általányban részesíti a könyvtárt. De ennek az összegnek javarészét a könyvkötés, segédkönyvek beszerzése, folyóiratok előfizetési díja emészti föl. A szakirodalom újabb műveinek beszerzéséről, régebbi gyűjteményeink kiegészítéséről az idén le kellett mondanunk:

Igy történt, hogy az 1929/30 iskolai évben könyvtárunk inkább ajándékok mintsem vásárlás útján gyarapodott. Oktatásügyi kormányunk jóindulatáért idén is van okunk hálálkodnunk. Neki köszönhetők következő folyóirataink: Budapesti Szemle, Debreceni Szemle, Hadtörténelmi Közlemények, Irodalomtörténeti Közlemények, Magyar Nyelv, Magyar Szemle, Muzsika, Napkelet, Széphalom, Testnevelés,

Intézetünk igazgatója továbbra is könyvtárunknak juttatja a Magyar Zsidó Szemle es a Hacófe cserefolyóiratait.

Külön ki kell emelnünk az Orsz. Magyar Izr. Köz-művelődési Egyesület nagyszabásu ajándékát: 126 művet 152 kötetben köszönhetünk neki. Könyvtárunk gyarapítói:

Adler Cyrus, Philadelphia.

Dr. Bernát Ottó, Budapest

Dr. Blau Lajos (12 K.)

Budapest Székesfőváros Statistikai Hivatala

Central Conference of American Rabbis, New-York (2 K.)

Comunità Israelitica, Ancona,

Dropsie College, Philadelphia (2 K.)

Dr. Durchschlag Pinkász (2 K.)

asztalterítőt ajándékozott a templomnak. Fogadja e helyről is hálás köszönetünket ajándékáért.

Bevétel.

Bacher Ernő	70 P.	Rauchwerck N	5 P'
Dr. Blau Lajos	20 „	Róna Manó	5 „
Breslauer Artur	20 „	Róth Mór	5 „
Buchbinder Márk	40 „	Rottenstein Jakab	5 „
Ernst Béla	10 „	Salamon Marcell	5 „
Dr. Gefençsér Miksa	5 „	Scheier Samu	5 „
Grosz Antal	45 „	Schein Gyula	5 „
Dr. Grosz Ármin	10 „	Steiner Oszkár	10 „
Grosz Károly	10 „	Szamek Miksa	5 „
Günczler Herman	3 „	Dr Szilasi Jakab	5 „
Dr. Hochenberg	5 „	Weisz Miklós	5 „
Imhof	10 „	Ungerleider Mór	10 „
Dr. Kammer Manó	5 „	Templom ülésekért	2147 „
Kinnsbrunner I.	5 „	Összesen	<u>2480 P.</u>
Moskovics Salamon	5 „		

Kiadások

Hiány a mult isk. évről	32·50	Ünnepi szónokoknak	250.—
Templom szolgálat, ta-		Kisebb kiadások	637·49
karitás, javítás	443·30	A könyvtárnak	300. —
Előimádkozók, Chorus	625.—	Összesen	<u>2288·29</u>

Maradvány 191·71 P.

Écz Chájim.

Tisztikar: Dr. *Blau Lajos* elnök, *Száva Ernő* pénztárnok, *Hausbrunner Vilmos* jegyző. A választmány tagjai: *Adler Gyula* a Pesti Chevra Kadisa elnöke, *Arányi Ignác*, *Blum Ödön*, Dr. *Endrei Henrik*, *Fischer Albert*, Dr. *Kálmán Ödön*, Dr. *Kecskeméti Adolf*, *Kuliner Gyula*, *Latter Mór*, Dr. *Schwartz Benjámín*, *Weisz Henrik*, *Zupfer Bernát*, *Weisz Mór*, Dr. *Körmöczi Zoltán*, Dr. *Szemere Samu* és a tanári kar tagjai.

Az Ecz Chájim kezelésében lévő alapítványok a pénz elértéktelenedése következtében ez idő szerint szünetelnek. Csupán az 1927/28-ik évi Értesítőnkben közölt hét alapítvány kamatait osztottuk ki az idén is.

(A jutalomdíjak kiosztását l. Jutalmak cím alatt.)

Az Ecz-Chájim egyesület részére az 1929/30. tanévben a következő adományok érkeztek:

Abonyi izr. hitk. (Mezey Ferenc alap)	42 P	Freyberger S. Zsolna	34 P
Adler Nándor	5 "	Dr. Friedmann Dénes	10 "
Árvai Lászlóné	5 "	Dr. Friedmann D. Zsolna	6 "
Bálint Mihály	10 "	Gál Antal	5 "
Dr. Braun Salamon	5 "	Gárdonyi	10 "
Békéscsabai izr. hitk.	140 "	Gárdonyi (Berger)	15 "
Benedek György	5 "	Dr. Gelencsér Miksa	5 "
Bermauer Zsigmond	10 "	Grosz Antal	45 "
Berger Ede	10 "	Grosz Antal (fia)	10 "
Berger Pál	3 "	Dr. Grosz Ármin	10 "
Bisseliches Mór	20 "	Grosz Dávid N-körös	30 "
Dr. Blatt Géza	10 "	Grosz Dezső	5 "
Blau György	10 "	Grosz Miksa	20 "
Bleier Ármin	5 "	Günczler Herman	8 "
Braun Ignátz	10 "	Dr. Guttmann Simon	10 "
Braun Manó	10 "	Dr. Hajdu Miklós	10 "
Breslauer Artur	100 "	Hausbrunner Vilmos	10 "
Breslauer Arthur	10 "	Hirschbein	5 "
Breslauer László	10 "	Dr. Hochenberg	5 "
Buchbinder Márk	20 "	Hoffbauer Ervin	200 "
Budai izr. hitk.	500 "	Hoffmann Béla	25 "
Ciner Zoltán	10 "	Horner Samu	100 "
Császár Gyula	10 "	Dr. Horowitz József	5 "
Dániel Ernő	10 "	Imhof	10 "
Debreceni izr. hitk.	50 "	Juhász Andor	10 "
Dr. Dercsényi Móric	5 "	Katz Ármin	3 "
Egri Béla	2 "	Klein Ernő	5 "
Dr. Eisler Mátyás	10 "	Dr. Klein Móric	5 "
Éliás Henrik	10 "	Klein József	5 "
Dr. Endrei Henrik	10 "	Klein H. Jakab Nyirmada	2 "
		Klein Sándor	3 "

Engel József	10	„	Klein Béla	2	„
Dr. Enten Manó Kassa	92	„	Kinsbrunner J.	10	„
Ernst Béla	10	„	Kohlbach Simon	5	„
Ernst László	5	„	Dr. báró Kohner Adolf	50	„
Eulenberg Salamon	20	„	Dr. Kohlbach Bertalan	10	„
Dr. Farkas József	100	„	Komját Ernő	5	„
Dr. Fejér Gyula	20	„	Krámer Miksa	40	„
Dr. Földes István	10	„	Dr. Krausz Ignác	5	„
Forrai Dezső	10	„	Kreiner Ferenc	40	„
Dr. Frenkel Bernát	5	„	Kun Márton	5	„
Dr. Frenkel Jenő	41.50		Róth Mór	15	P
Laczkó László	2	P	Rottenstein Jakab	5	„
Lányi Jakab	10	„	Dr. Rubinstein Mátyás	50	„
Latter Mór	10	„	Salgó Miksa	2	„
Lichter N.	80	„	Scheiber Sándor	10	„
Dr. Lichtmann Mór	5	„	Scheier Samu	5	„
Lipótvárosi Imaház Egysü- ület	15	„	Schein Gyula	50	„
Lipótvárosi Izr. Templom- körzet	1019.65		Schlanger Ármin	10	„
Lugosi izr. hitközség	24	„	Schlesinger Lajos	20	„
Lünzer Pál	10	„	Schwartz Ármin	2	„
Dr. Mahler Ede e. tanár	50	„	Schwartz Ármin	5	„
Mayer Endre	5	„	Dr. Schwartz Benjámín	10	„
Monori izr. hitk.	17	„	Dr. Schwartz Gábor		
Móri Chevra Kadisa	5	„	Zágráb	14	„
Móri izr. hitk.	5	„	Schwartz Dániel	5	„
Moskovics Salamon	15	„	Dr. Schwartz Soma	5	„
Nagykörösi izr. hitk.	5	„	Siegmán Lajos	10	„
N.-körösi izr. szentegylet	5	„	Dr. Simon Gyula főorvos		
„ „ nőegylet	5	„	Weisz Miksa utján	100	„
Nemes Henrik	5	„	Dr. J. Spira Mährisch		
Neumann Vilmos	10	„	Ostrau	50	
Österreicher S.	25	„	Spitz Márton Tolcsva	5	„
Ötvös Ármin	5	„	Spitz Simon	30	„
Pártos Zsigmond	10	„	Spitz György	5	„
Pauncz Géza	1.25		Dr. Spitzer József	5	„
Dr. Wallesntein Zoltán			Steinberger Jakab	10	„
Pécs	10	„	Steiner Oszkár	10	„
			Dr. Svéd Sándor	20	„
			Szabó Tiborné	5	„

Pécsi izr. hitk.	10	„	Szamek Lajos	5	„
Pécsi Chevra Kadisa	10	„	Szamek Miksa	10	„
Pécsi Talmud Tóra Egyl.	10	„	Szegedi Izr. Hitközség	40	„
Pécsi Pro Palesztina			Dr. Szilasi Jakab	5	„
Szövetség	10	„	Dr. Szenes Fülöp főorvos	5	„
Pécsi Izr. Jótékony			Tarján Zsigmond	10	„
Nőegylet	10	„	Török A.	5	„
Pécsi Rófé Chólim E.	10	„	Urbán S L.	30	„
Pécsi X. izr. község			Ungerleider Mór	20	„
kerület	10	„	Dr. Vágvölgyi Lajos	10·15	
Pécsi Zsidó Tápintézet	10	„	Weinberger Mór	3	„
Pécsi Egyetemi Menza	10	„	Dr. Weisz Lajos	5	„
Pester Lyod utján	100	„	Weisz Jakab	3	„
Dr. Pfeifer Izsák	10	„	Dr. Weisz Miksa	100	„
Polatschek Félix	10	„	Weisz Mór	10	„
Radnai Bernát	10	„	Weisz	10	„
Rauchwerk	5	„	Dr Weisz Sámuel	5	„
Reich Szilárd	10	„	Sióagárdi Zöld Márton		
Róna Ármin	5	„	tábornok	20	„
Róna Manó	10	„	Zöldhelyi László	10	„
Rosmann Ignác	2	„	Dr. Ziegler Ignác		
Rosenfeld N.	10	„	Karlsbad	8·50	
Rosenfeld Testvérek			Összesen	<u>4572.05</u>	P
Nagykörös	5	„			

A növendékek segélyezése.

Az intézet növendékei létszámának megnövekedése nehéz feladat elé állította a vezetőséget. Minthogy az O. M. I. K. E. anyagi helyzetére való tekintettel az alsó tanfolyam tanulóinak ebéddel való ellátását a multévi feltételek mellett nem vállalhatta, más uton kellett az ebédeltetési kérdést megoldani. A VIII-IX. ker. izr. nőegylet vállalta a tanulók ebédeltetését. Mély hála kötelezte le intézetünket Rosenberg Sándorné urasszony, a nőegylet kiváló elnöknője, aki valósággal anyai szeretettel és gondossággal foglalkozott az ebédeltetési akcióval, izletes, tápláló és bőséges ebédhez és péntek esténként vacsorához juttatta

tanulóinkat. Önagysága figyelmes gondossága kiterjedt mindenre, a beteg tanulókról külön gondoskodott, még a kórházban is meglátogatta két súlyos vakbéloperáción átesett növendékünket.

A nméltóságú V. K. M. ur az idén is 4600 P-t adott a tanulók élelmezésére, a Pesti Izr. Hitközség előljárósága 5000 P-t, a Pesti Chevra Kadisa 5000 P-t engedélyezett a tanulók segélyezésére, a Budai Izr. Hitközség az 1930. naptári évre 1000 P segélyt szavazott meg, amelyből az első félévi 500 P-t köszönettel átvettük. A Vezérlőbizottság elnöksége tekintettel arra, hogy 30 növendék természetben való lakást kapott, a Freund féle alapból a multévi 6000 P. helyett az idén 3470. P lakbér segélyt adott Az Écz Chajim egyesülethez tagdíjak az adományok fejében az isk. év folyamán 4562'05 P folyt be (Lásd az előző kimutatást) Külön ki kell emelnünk a Lipótvárosi templomkörzet nagylelkűségét: a kimutatott bevételhez 1019 p.-vel járult hozzá.

Hogy az élelmezést javítsuk és egyuttal a költségeket lehetőleg csökkentjük, az intézet alagsorában berendeztünk két reggeliző helyiséget, ahol a növendékek 3 deciliter forralt tejet és 2 zsemlet kaptak reggelire.

A reggelen ebéden és lakbérsegélyen kívül rendkívüli segélyben is részesítettük a növendékeket; a gyógyszerek árát, kötelező oktató film előadások költségeit, két kirándulás költségét, az ifjusági szini előadások jegyeit is rendkívüli segélyek címén számoljuk el. Köszönettel tartozunk a Pesti Izr. Hitközség Előljáróságának, hogy kórházában minden arra szoruló szegénysorsu növendékünket ingyenes ápolásban és kezelésben részesítette.

A nagykanizsai izr. hitközség egyik növendékünk egyetemi tandíját megfizette. Ruha és fehérnemű adományt kaptak a növendékek Bacher Emilné, Dávid Lajosné, Breslauer Arturné, Dr. Graber Károlyné és Dr. Weiszbürg Béláné, Pásztor Józsefné urasszonyoktól, Bátori Dezső, Mandel Gyula és Herzog Antal uraktól; kenyér jegyet Boskovics Árminné urasszonytól. Fried Bernát és fiai 8 pár cipőre való anyagot, a

Pesti Izr. Hitközség jótékonyági ügyosztálya 10 pár cipőt, Guttman Emil nagykereskedő egy vég damaszt árut, Léderer Adolf nagykereskedő Zupfer Bernát ur utján egy vég fehérnemű anyagot adományozott.

A nagylelkű adakozóknak e helyütt is hálás köszönetet mondunk adományaikért. Az adományozók neveit a megfelelő kimutatásokban közöljük.

Köszönetet mondunk az O. M. I. K. E.-nek, hogy hallgatóinknak ebédjét mérsékelt áron adta. A készpénz bevételek és kiadások a következők voltak:

KÖNYVTÁRA

Bevétel.

A Vallás-Közoktatásügyi Minisztérium menzasegélye	4607.87P
A Pesti Izr. Hitközség subventiója	— — — 5000.—
A Pesti Chevra Kadisa	— — — 5000.—
A Vezérlőbizottságtól lakbérsegélyre	— — — 3480.—
Az Écz Chájim egylettől	— — — 4259.49
Összesen	22347.36P

A Ferenc József Orsz. Rabbiképző Intézet hallgatóit segély-

BEVÉTEL :	P	f.
Maradvány az 1928/29 isk. évről	7757	19
Tagdíjakból	740	15
Az intézet templomában felajánlott adományokból	660	—
Egyéb adományokból	1652	90
A Lipótvárosi templomkörzet gyűjtése	1019	—
A Budai Hitk. félévi subventiója	500	—
	12329	24

*Száva**Hausbrunner Vilmos s. k.*

Kiadás.

Reggélire	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4599.55P
Ebédre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7735.66
Lakbérsegélyre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3480.—
Rendkívüli segélyekre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3152.62
Tankönyvekre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	874.21
Egyetemi beírásokra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1398.—
Jutalmakra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	607.32
Nyári segélyekre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500.—
									Összesen	22347.36P

ző Écz Chájim egyesület 1929/30 iskola évi zárószámadása.

	P	f.
KIADÁS :		
Rendkívüli segélyekre (gyógyszer stb.)	899	96
Tankönyvekre	874	21
Egyetemi tandíjakra	1398	—
Jutalmakra	607	32
Nyári segélyre	500	—
Egyenleg mint maradvány	8049	75
	12329	24

*Ernő s. k.**Adler Gyula s. k.*

Tájékoztató a jövő iskolai évre.

Az 1930-31-ik iskolai évben a javító vizsgálatok augusztus 31-én és szeptember 1-én lesznek, a felvételi vizsgálatok szeptember 1-én, 2-án és 3-án.

A felvételre jelentkezők tartoznak felvételi kérvényeket augusztus elsejéig az országos rabbiképző-intézet igazgatóságához juttatni. A kérvényhez melléklendők: *a)* születési anyakönyvi kivonat, *b)* orvosi bizonyítvány folyamodónak testi épségéről, *c)* illetékes helyről származó bizonyítvány folyamodónak erkölcsi és vallásos életéről, *d)* a végzett tanulmányokról szóló bizonyítványok. A kérvény 1 P 60 filléres, amellékletek, amennyiben bélyegtelenek, 16 filléres bélyeggel látandók el; ha a folyamodó szegénységi bizonyítványt mellékel, a kérvény bélyegtelenül adható be.

Minden folyamodó *írásbeli értesítést* nyer, hogy mikor tartozik beiratásra, illetőleg felvételi vizsgálatra jelentkezni. Felvételi jegyének kiállítása előtt az intézeti orvos vizsgálatának köteles magát alávetni.

Az országos rabbiképző-intézet *első osztályába* oly tanulók vétetnek fel, akik 13. évüket már betöltötték, életük 20. évét túl nem haladták és a gimnázium alsó négy osztályát jó eredménnyel elvégezték, továbbá a theologiai tárgyakban megfelelő előképzettséggel bírnak.

Aki a gimnázium negyedik osztályából államilag érvényes bizonyítványt fel nem mutathat, a gimnázium hiányzó osztályainak teljes tananyagából sikeres *felvételi vizsgálatot* tartozik tenni. Aki négy reáliskolai vagy négy polgári osztályt végzett, latinból és természetrajzból különbözeti vizsgálatot tesz.

A theologiai tárgyak, melyekből felvételi vizsgálat teendő, a következők:

- 1, Szentírás (Mózes öt könyve, történeti könyvek),
- 2, héber nyelvtan (alaktan) és
- 3, talmud (könnyebb szövegek olvasása és magyarázata Rasival együtt) 15-20 lap.

Az országos rabbiképző-intézet valamely *felsőbb osztályába* való felvétel történik:

- a) gimnáziumi bizonyítvány alapján és pedig gimnáziumi

umi V. osztályból nyert bizonyítvánnyal a rabbiképző II. osztályába ; VI. osztályú bizonyítvánnyal a rabbiképző III. osztályába ; VII. osztályú bizonyítvánnyal a rabbiképző IV. osztályába,—vagy a vallás- és közoktatásügyi miniszterium által engedélyezett egyszerű vagy összetett magánvizsgálat alapján és

b) az illető osztály fokának megfelelő felvételi vizsgálat alapján, mely a theologiai tárgyakból ejtetik meg.

A felvételi vizsgálat díjtalan. Beiratási díj és tandíj nincs.

A felső tanfolyamba való felvétel az intézetben szerzett érettségi bizonyítvány, más gimnáziumokban érettségizettek számára külön héber érettségi vizsgálat alapján történik. A felvételre jelentkezők egyidejűleg a Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészeti karára is tartoznak beiratkozni. A bölcsészeti karra való felvételért a folyamodványokat az ott hirdetett mellékletekkel felszerelve a határidő lejárta előtt öt nappal kell a Rabbiképző intézet igazgatóságánál benyújtani.

A theologiai érettségi vizsgálat anyaga.

- 1.) *Szentírás* : Mózes öt könyve (Értelmezés, hagyományos magyarázat, targumok, költői részletek könyv nélkül), Józsuá, a Birák, Sámuel és Királyok könyvei Jesaja könyve, tizenkét kis próféta, Zsoltárok és Példabeszédek. (Könyv nélkül : Jesaja I-XIV, XL-XLIX, LX, LXII, Hósea, Ámósz, Micha V, VI. Az első 30 zsoltár. Példabeszédek I-X, XXV, XXVI, XXX, XXXI).
- 2.) *Héber és aram nyelvtan* : (Elemzés Dániel és Ezra könyvéből).
- 3.) *Talmud* : a) Talmud statarie (siur) : Bába Mecia 94-110-ig, Sebuóth 38-49-ig, Szanhedrin 2-17-ig, Béca 2-18-ig és Peszachim 21-42-ig. (Minden tractatushoz a misnát egészen).
 B) Talmud cursorie : Berákhóth 2-16, 26-30, 35-53-ig. (Misnát egészen). Megilla és Ros Hassana egészen, Makkóth nagyobb részben és Moéd Katán 3. fejezete, Abóda Zára 2-40-ig.
- 4.) *A zsidók történetének* főbb eseményei a II. templomtól az ujkorig, a zsidó irodalom kiváló alkotásai.
- 5.) *Vallástan* : A zsidóság tanainak rendszeres összefoglalása .

TARTALOM.

	Oldal
Intézetünk az 1929/30 iskolai évben. — — — —	3
Az internátus megnyitása — — — — —	4
A Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet Vezérlő- bizottsága— — — — —	15
A tanári kar tagjai— — — — —	16
A hallgatók és tanulók névjegyzéke— — — —	17
Az alsó tanfolyam tanulóinak előmenetele — — —	21
A Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet felső tan- folyamán az 1929/30 tanévben a következő elő- adások tartottak — — — — —	22
Könyvtár — — — — —	27
Elszámolás a templom bevételeiről és kiadásairól —	29
Écz Chájim— — — — —	30
A növendékek segélyezése — — — — —	33
A Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet hallgatóit segélyző Écz Chájim egyesület 1929/30 iskola évi zárószámadása — — — — —	37
Tájékoztató a jövő iskolai évre — — — — —	38